

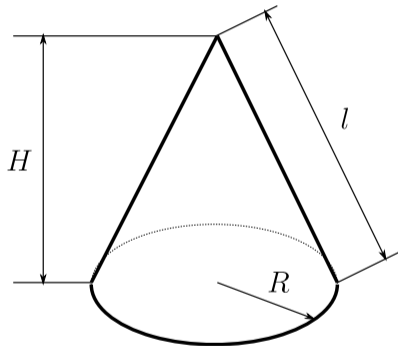
Розв'язання задач на екстремум функції (частина 2)

Задача

Чому має дорівнювати радіус основи R , висота H та твірна l прямого кругового конуса, щоб при заданому об'ємі V він мав найменшу бічну поверхню?

Площа бокової поверхні конуса

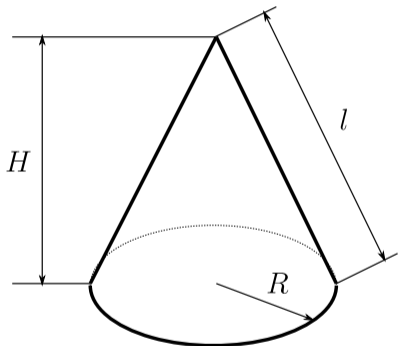
$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

Площа бокової поверхні конуса

$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

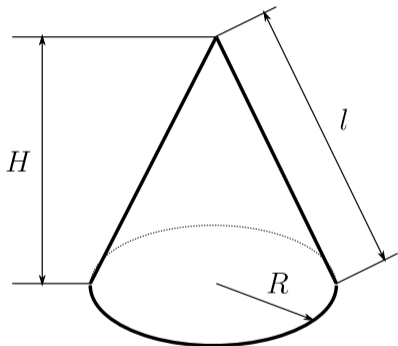
$$l = \sqrt{H^2 + R^2}$$

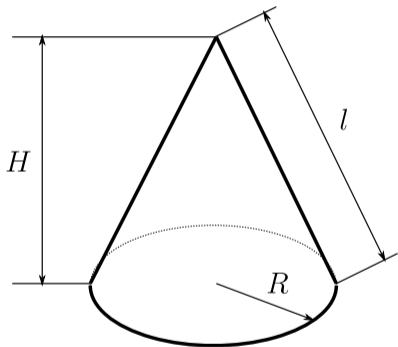

Площа бокової поверхні конуса

$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2} \Rightarrow S_{\text{бок. кон.}} = \pi R\sqrt{H^2 + R^2}$$

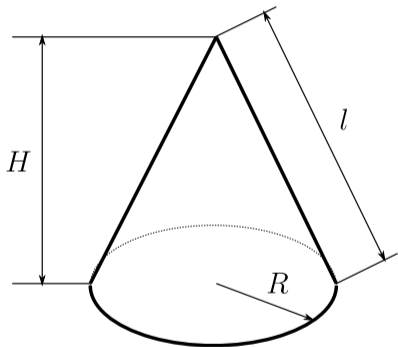

Площа бокової поверхні конуса

$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2} \Rightarrow S_{\text{бок. кон.}} = \pi R\sqrt{H^2 + R^2}$$

$$V = \frac{1}{3}\pi R^2 H$$

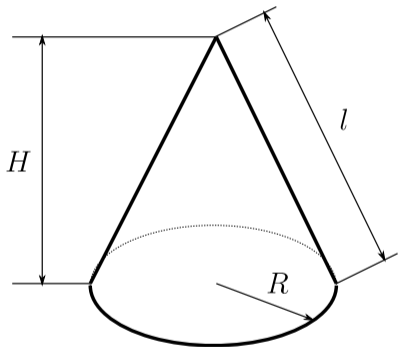

Площа бокової поверхні конуса

$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2} \Rightarrow S_{\text{бок. кон.}} = \pi R\sqrt{H^2 + R^2}$$

$$V = \frac{1}{3}\pi R^2 H \Rightarrow H = \frac{3V}{\pi R^2}$$

Площа бокової поверхні конуса

$$S_{\text{бок. кон.}} = \pi Rl$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2} \Rightarrow S_{\text{бок. кон.}} = \pi R\sqrt{H^2 + R^2}$$

$$V = \frac{1}{3}\pi R^2 H \Rightarrow H = \frac{3V}{\pi R^2}$$

$$S_{\text{бок. кон.}}(R) = \frac{1}{R}\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(R) = \frac{3\pi^2 R^4}{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}} - \frac{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}{R^2}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$S'(R) = \frac{3\pi^2 R^4}{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}} - \frac{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}{R^2} = \frac{2\pi^2 R^6 - 9V^2}{R^2 \sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$S'(R) = \frac{3\pi^2 R^4}{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}} - \frac{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}{R^2} = \frac{2\pi^2 R^6 - 9V^2}{R^2 \sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}$$

$$2\pi^2 R^6 - 9V^2 = 0 \Rightarrow R = \sqrt[3]{\frac{3V}{\pi\sqrt{2}}}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$S'(R) = \frac{3\pi^2 R^4}{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}} - \frac{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}{R^2} = \frac{2\pi^2 R^6 - 9V^2}{R^2 \sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}$$

$$2\pi^2 R^6 - 9V^2 = 0 \Rightarrow R = \sqrt[3]{\frac{3V}{\pi\sqrt{2}}}$$

- Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$S''(R) = \frac{2\pi^4 R^{12} + 117\pi^2 V^2 R^6 + 162V^4}{\sqrt{\pi^2 R^6 + 9V^2} (\pi^2 R^9 + 9V^2 R^3)}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$S'(R) = \frac{3\pi^2 R^4}{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}} - \frac{\sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}{R^2} = \frac{2\pi^2 R^6 - 9V^2}{R^2 \sqrt{9V^2 + \pi^2 R^6}}$$

$$2\pi^2 R^6 - 9V^2 = 0 \Rightarrow R = \sqrt[3]{\frac{3V}{\pi\sqrt{2}}}$$

- Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$S''(R) = \frac{2\pi^4 R^{12} + 117\pi^2 V^2 R^6 + 162V^4}{\sqrt{\pi^2 R^6 + 9V^2} (\pi^2 R^9 + 9V^2 R^3)} > 0$$

Отже, маємо мінімум.

$$H = \frac{3V}{\pi R^2}$$

$$H = \frac{3V}{\pi R^2} = \sqrt[3]{\frac{6V}{\pi}}$$

$$H = \frac{3V}{\pi R^2} = \sqrt[3]{\frac{6V}{\pi}}$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2}$$

$$H = \frac{3V}{\pi R^2} = \sqrt[3]{\frac{6V}{\pi}}$$

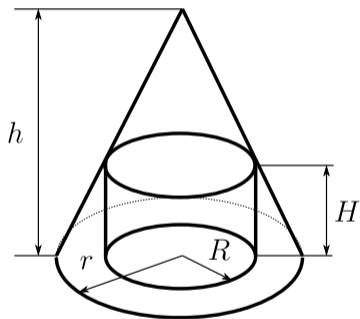
$$l = \sqrt{H^2 + R^2} = \sqrt{3} \cdot \sqrt[3]{\frac{3V}{\pi\sqrt{2}}}$$

$$H = \frac{3V}{\pi R^2} = \sqrt[3]{\frac{6V}{\pi}}$$

$$l = \sqrt{H^2 + R^2} = \sqrt{3} \cdot \sqrt[3]{\frac{3V}{\pi\sqrt{2}}}$$

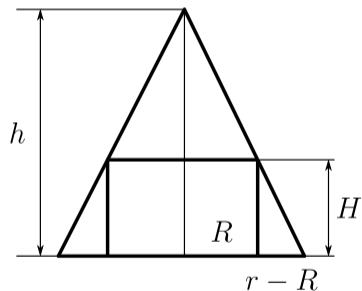
$$R^2 : H^2 : l^2 = 1 : 2 : 3$$

Задача

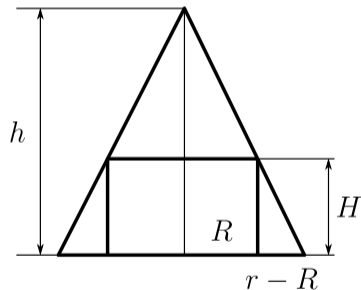
У конус вписано циліндр із заданими висотою H та радіусом основи R . Знайти конус з найменшим об'ємом.

Нехай висота конуса – h , а радіус основи – r .

Нехай висота конуса – h , а радіус основи – r .
Тоді об'єм конуса

$$V = \frac{1}{3}\pi hr^2$$

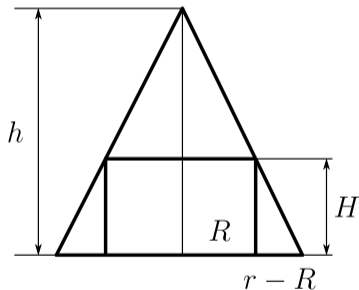

Нехай висота конуса – h , а радіус основи – r .
Тоді об'єм конуса

$$V = \frac{1}{3}\pi hr^2$$

З подібності трикутників:

$$\frac{h}{r} = \frac{H}{r - R}$$

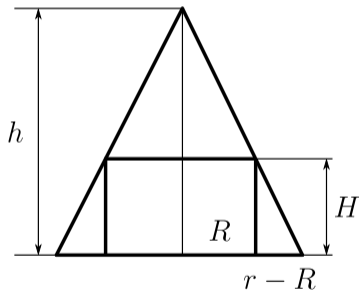

Нехай висота конуса – h , а радіус основи – r .
Тоді об'єм конуса

$$V = \frac{1}{3}\pi hr^2$$

З подібності трикутників:

$$\frac{h}{r} = \frac{H}{r - R} \Rightarrow h = \frac{Hr}{r - R}$$

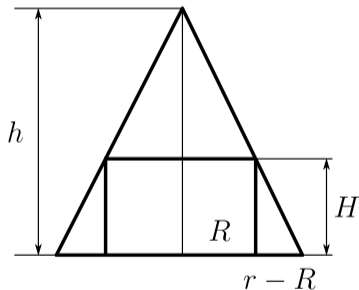
Нехай висота конуса – h , а радіус основи – r .
Тоді об'єм конуса

$$V = \frac{1}{3}\pi hr^2$$

З подібності трикутників:

$$\frac{h}{r} = \frac{H}{r - R} \Rightarrow h = \frac{Hr}{r - R}$$

$$V(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \frac{Hr^3}{r - R}$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r - R} \right)'$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

$$3r^2(r-R) - r^3 = 0$$

- Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

$$3r^2(r-R) - r^3 = 0 \Rightarrow 2r = 3R$$

- Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

$$3r^2(r-R) - r^3 = 0 \Rightarrow 2r = 3R \Rightarrow r = \frac{3}{2}R$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

$$3r^2(r-R) - r^3 = 0 \Rightarrow 2r = 3R \Rightarrow r = \frac{3}{2}R$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$V''(r) = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{2r(r^2 - 3Rr + 3R^2)}{(r-R)^3}$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$V'(r) = \frac{\pi}{3} \cdot \left(\frac{Hr^3}{r-R} \right)' = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{3r^2(r-R) - r^3}{(r-R)^2}$$

$$3r^2(r-R) - r^3 = 0 \Rightarrow 2r = 3R \Rightarrow r = \frac{3}{2}R$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

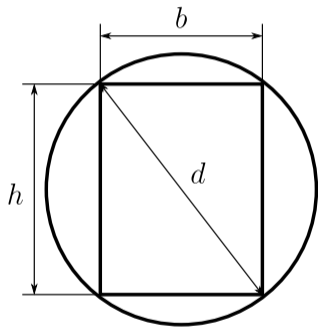
$$V''(r) = \frac{\pi H}{3} \cdot \frac{2r(r^2 - 3Rr + 3R^2)}{(r-R)^3} > 0$$

Отже, маємо мінімум. $h = \frac{Hr}{r-R} = 3H$.

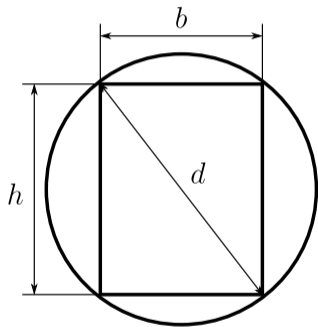
Задача

За заданої довжини міцність балки прямокутного перерізу є пропорційною до ширини і квадрата висоти перерізу. З циліндричного стовбура дерева діаметром d слід вирізати балку найбільшої міцності. Визначити ширину і висоту відповідного перерізу балки.

Нехай висота перерізу – h , а ширина – b .

Нехай висота перерізу – h , а ширина – b .
Тоді міцність балки (k – сталий коефіцієнт)

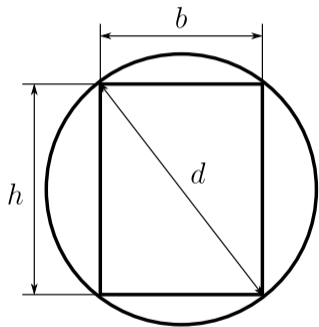
$$S = kbh^2$$

Нехай висота перерізу – h , а ширина – b .
Тоді міцність балки (k – сталий коефіцієнт)

$$S = kbh^2$$

З прямокутного трикутника:

$$h = \sqrt{d^2 - b^2}$$

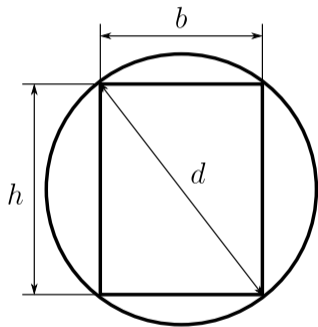
Нехай висота перерізу – h , а ширина – b .
Тоді міцність балки (k – сталий коефіцієнт)

$$S = kbh^2$$

З прямокутного трикутника:

$$h = \sqrt{d^2 - b^2}$$

$$S(b) = kb(d^2 - b^2)$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))'$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

$$d^2 - 3b^2 = 0$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

$$d^2 - 3b^2 = 0 \Rightarrow b = \frac{\sqrt{3}}{3}d$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

$$d^2 - 3b^2 = 0 \Rightarrow b = \frac{\sqrt{3}}{3}d$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$S''(b) = -6kb$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

$$d^2 - 3b^2 = 0 \Rightarrow b = \frac{\sqrt{3}}{3}d$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$S''(b) = -6kb < 0$$

Отже, маємо максимум.

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$S'(b) = (kb(d^2 - b^2))' = k \cdot d^2 - k \cdot 3b^2$$

$$d^2 - 3b^2 = 0 \Rightarrow b = \frac{\sqrt{3}}{3}d$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$S''(b) = -6kb < 0$$

Отже, маємо максимум. $h = \frac{\sqrt{6}}{3}d$.

Задача

На якій висоті слід розташувати джерело світла над освітленою поверхнею, щоб освітленість на відстані a від основи перпендикуляра, що опущений із джерела світла на освітлену поверхню, була найбільшою? Відомо, що освітленість обернено пропорційна до квадрата відстані від джерела світла і обернено пропорційна до кута між променем та освітленою поверхнею.

Освітленість

$$E = k \cdot \frac{\sin \varphi}{a^2 + h^2},$$

де k – коефіцієнт пропорційності, h – висота джерела світла над освітленою поверхнею, φ – кут між променем і освітленою поверхнею.

Освітленість

$$E = k \cdot \frac{\sin \varphi}{a^2 + h^2},$$

де k – коефіцієнт пропорційності, h – висота джерела світла над освітленою поверхнею, φ – кут між променем і освітленою поверхнею.

$$\sin \varphi = \frac{h}{\sqrt{a^2 + h^2}}$$

Освітленість

$$E = k \cdot \frac{\sin \varphi}{a^2 + h^2},$$

де k – коефіцієнт пропорційності, h – висота джерела світла над освітленою поверхнею, φ – кут між променем і освітленою поверхнею.

$$\sin \varphi = \frac{h}{\sqrt{a^2 + h^2}}$$

Отже,

$$E(h) = k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}},$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)'$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

$$a^2 - 2h^2 = 0$$

- Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

$$a^2 - 2h^2 = 0 \Rightarrow h = \frac{\sqrt{2}}{2}a$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

$$a^2 - 2h^2 = 0 \Rightarrow h = \frac{\sqrt{2}}{2}a$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$E''(h) = k \cdot \frac{3h(2h^2 - 3a^2)}{(a^2 + h^2)^{\frac{7}{2}}}$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

$$a^2 - 2h^2 = 0 \Rightarrow h = \frac{\sqrt{2}}{2}a$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$E''(h) = k \cdot \frac{3h(2h^2 - 3a^2)}{(a^2 + h^2)^{\frac{7}{2}}} < 0$$

Отже, маємо максимум.

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$E'(h) = \left(k \cdot \frac{h}{(a^2 + h^2)^{\frac{3}{2}}} \right)' = k \cdot \frac{a^2 - 2h^2}{(a^2 + h^2)^{\frac{5}{2}}}$$

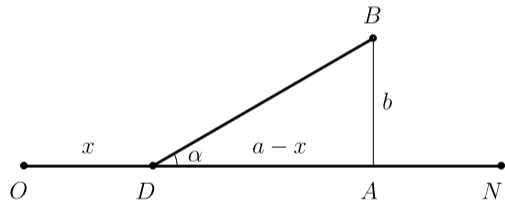
$$a^2 - 2h^2 = 0 \Rightarrow h = \frac{\sqrt{2}}{2}a$$

- ▶ Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$E''(h) = k \cdot \frac{3h(2h^2 - 3a^2)}{(a^2 + h^2)^{\frac{7}{2}}} < 0$$

Отже, маємо максимум. $E = \frac{kh}{(a^2+h^2)^{\frac{3}{2}}}$.

Задача

На відстані $AB = b$ від прямолінійної магістралі ON знаходиться житловий комплекс B . Від якого місця D магістралі слід зробити прямолінійне відгалуження DB , щоб загальна вартість проведення водопроводу до комплексу була найменшою, якщо відомо, що вартість одиниці довжини трубопроводу за напрямками OD , DN та DB дорівнюють відповідно k_1 , k_2 та k_3 гривень, $OA = a$, $ON = l$?

Вартість водопроводу:

1. на ділянці OD дорівнює k_1x ;

Вартість водопроводу:

1. на ділянці OD дорівнює k_1x ;
2. на ділянці DN дорівнює $k_2(l - x)$;

Вартість водопроводу:

1. на ділянці OD дорівнює k_1x ;
2. на ділянці DN дорівнює $k_2(l - x)$;
3. на ділянці DB дорівнює $k_3\sqrt{(a - x)^2 + b^2}$.

Вартість водопроводу:

1. на ділянці OD дорівнює k_1x ;
2. на ділянці DN дорівнює $k_2(l - x)$;
3. на ділянці DB дорівнює $k_3\sqrt{(a - x)^2 + b^2}$.

Загальна вартість $C(x) = k_1x + k_2(l - x) + k_3\sqrt{(a - x)^2 + b^2}$.

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$C'(x) = \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)'$$

- ▶ Знаходимо критичну точку:

$$C'(x) = \left(k_1x + k_2(l - x) + k_3\sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$\begin{aligned} C'(x) &= \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = \\ &= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha \end{aligned}$$

- Знаходимо критичну точку:

$$\begin{aligned} C'(x) &= \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = \\ &= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha \end{aligned}$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0$$

- Знаходимо критичну точку:

$$\begin{aligned} C'(x) &= \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = \\ &= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha \end{aligned}$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0 \Rightarrow (k_1 - k_2) \sqrt{(a - x)^2 + b^2} = k_3(a - x)$$

- Знаходимо критичну точку:

$$\begin{aligned} C'(x) &= \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = \\ &= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha \end{aligned}$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0 \Rightarrow (k_1 - k_2) \sqrt{(a - x)^2 + b^2} = k_3(a - x)$$

$$x = a - \frac{(k_1 - k_2)b}{\sqrt{k_3^2 - (k_1 - k_2)^2}};$$

- Знаходимо критичну точку:

$$\begin{aligned} C'(x) &= \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = \\ &= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha \end{aligned}$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0 \Rightarrow (k_1 - k_2) \sqrt{(a - x)^2 + b^2} = k_3(a - x)$$

$$x = a - \frac{(k_1 - k_2)b}{\sqrt{k_3^2 - (k_1 - k_2)^2}}; \cos \alpha = \frac{k_1 - k_2}{k_3};$$

- Знаходимо критичну точку:

$$C'(x) = \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} =$$

$$= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0 \Rightarrow (k_1 - k_2) \sqrt{(a - x)^2 + b^2} = k_3(a - x)$$

$$x = a - \frac{(k_1 - k_2)b}{\sqrt{k_3^2 - (k_1 - k_2)^2}}; \cos \alpha = \frac{k_1 - k_2}{k_3}; x = a - b \operatorname{ctg} \alpha$$

- Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$C''(x) = \frac{k_3 b^2}{((a - x)^2 + b^2)^{\frac{3}{2}}} > 0$$

- Знаходимо критичну точку:

$$C'(x) = \left(k_1 x + k_2(l - x) + k_3 \sqrt{(a - x)^2 + b^2} \right)' = k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} =$$

$$= k_1 - k_2 - k_3 \cos \alpha$$

$$k_1 - k_2 - \frac{k_3(a - x)}{\sqrt{(a - x)^2 + b^2}} = 0 \Rightarrow (k_1 - k_2) \sqrt{(a - x)^2 + b^2} = k_3(a - x)$$

$$x = a - \frac{(k_1 - k_2)b}{\sqrt{k_3^2 - (k_1 - k_2)^2}}; \cos \alpha = \frac{k_1 - k_2}{k_3}; x = a - b \operatorname{ctg} \alpha$$

- Перевіряємо достатню умову екстремуму:

$$C''(x) = \frac{k_3 b^2}{((a - x)^2 + b^2)^{\frac{3}{2}}} > 0 \text{ Отже, маємо мінімум.}$$